

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΥΠΡΟΥ

ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΥΓΕΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗΣ

Πτυχιακή εργασία

ΤΟ ΑΓΧΟΣ ΠΟΥ ΒΙΩΝΟΥΝ ΓΟΝΕΙΣ ΣΤΗΝ ΦΡΟΝΤΙΔΑ
ΑΥΤΙΣΤΙΚΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ 2-18 ΕΤΩΝ

Φρειδερίκη Νεοκλέους

Λεμεσός, 2014

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΥΠΡΟΥ

ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΥΓΕΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗΣ

Πτυχιακή εργασία

ΤΟ ΑΓΧΟΣ ΠΟΥ ΒΙΩΝΟΥΝ ΓΟΝΕΙΣ ΣΤΗΝ ΦΡΟΝΤΙΔΑ
ΑΥΤΙΣΤΙΚΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ 2-18 ΕΤΩΝ

Φρειδερίκη Νεοκλέους Α.Φ.Τ.: 2010113315

Επιβλέπουσα καθηγήτρια: κα. Μαριάννα Κωνσταντίνου

Λεμεσός, 2014

Πνευματικά δικαιώματα

Copyright © Φρειδερίκη Νεοκλέους, [2014]

Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος. All rights reserved.

Η έγκριση της πτυχιακής διατριβής από το Τμήμα Νοσηλευτικής του Τεχνολογικού Πανεπιστημίου Κύπρου δεν υποδηλώνει απαραίτητως και αποδοχή των απόψεων των συγγραφέων εκ του Τμήματος.

Θα ήθελα να ευχαριστήσω θερμά και να εκφράσω την ευγνωμοσύνη μου σε όσους βοήθησαν και μου συμπαραστάθηκαν στην εκπόνηση της παρούσας πτυχιακής εργασίας.

Ιδιαίτερα την επιβλέπουσα καθηγήτριά μου κα. Μαριάννα Κωνσταντίνου για την έξοχη καθοδήγηση και τις πολύτιμες συμβουλές που μου έχει προσφέρει.

Επίσης, θα ήθελα να ευχαριστήσω την οικογένειά μου και τους φίλους μου για την αγάπη, την υπομονή, την κατανόηση και τη στήριξή τους καθ' όλη την διάρκεια των σπουδών μου.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Εισαγωγή: Η αυτιστική διαταραχή είναι η πιο σοβαρή από την ομάδα των νευροαναπτυξιακών διαταραχών και τα ποσοστά επικράτησης της είναι περίπου 37:10.000 άτομα. Οι οικογένειες αυτιστικών παιδιών συχνά αντιμετωπίζουν σοβαρά προβλήματα άγχους λόγω της άτυπης συμπεριφοράς του παιδιού τους, όπως είναι τα στερεότυπα, η γενική απορρύθμιση και οι αυτο-επιβλαβείς συμπεριφορές.

Σκοπός: Σκοπός της παρούσας βιβλιογραφικής ανασκόπησης υπήρξε η διερεύνηση του άγχους που βιώνουν οι γονείς στη φροντίδα αυτιστικού παιδιού ηλικίας 2-18 ετών.

Υλικό και μέθοδος: Το αποτέλεσαν τα ερευνητικά άρθρα που εντοπίστηκαν σε βάσεις δεδομένων GOOGLE SCHOLAR, MEDLINE, PsycINFO, PUBMED, και ΙΑΤΡΟΤΕΚ. Η αναζήτηση κατέληξε σε 11 πλήρη άρθρα από το 2005-2013.

Αποτελέσματα: Το άγχος που βιώνουν οι γονείς στη φροντίδα ΠΑΔ ηλικίας 2-18 ετών είναι γεγονός. Οι παράγοντες που επηρεάζουν το άγχος που βιώνουν οι γονείς ΠΑΔ είναι πολυπαραγοντικοί. Οι παράγοντες αυτοί είναι πρωτίστως τα προβλήματα συμπεριφοράς ΠΑΔ, και κυρίως η κοινωνική υποστήριξη, το μέλλον του ΠΑΔ και η σοβαρά των συμπτώματα της ΑΔ. Σε όλες τις μελέτες βρέθηκε ότι οι γονείς ΠΑΔ έχουν υψηλά ποσοστά άγχους. Σχετικά με το φύλο του γονέα τα αποτελέσματα των μελετών είναι ανόμοια έως και αντιφατικά, αφού σε μερικές μελέτες δεν σημειώθηκε σημαντική διαφορά, ενώ σε άλλες βρέθηκε ότι οι μητέρες είχαν σημαντικά ψηλότερα επίπεδα άγχους.

Συμπεράσματα: Η μείωση του άγχους των γονιών είναι μια πρόκληση γενικότερα για την κοινωνία και ειδικότερα για τους επαγγελματίες υγείας. Έτσι για τους νοσηλευτές είναι καίριας σημασίας η διενέργεια των απαραίτητων παρεμβάσεων για μείωση των αγχογόνων παραγόντων και στήριξη των γονιών.

Λέξεις κλειδιά: συστηματική ανασκόπηση, άγχος, γονείς, αυτιστικό, παιδί, ρόλος και νοσηλευτής.

ABSTRACT

Background: Autistic Spectrum Disorder is the most serious of the group of neurodevelopment disorders and the prevalence is approximately 37:10.000 people. Families of autistic children often experience serious stress problems because of atypical behavior of their child, such as stereotypes, general deregulation and self - harmful behaviors.

Aim: The aim of this literature review was to investigate the stress experienced by parents in the care of Children with Autism Spectrum Disorder aged 2-18 years

Sample and method: The research articles were identified in databases GOOGLE SCHOLAR, MEDLINE, PsycINFO, PUBMED and IATPOTEK. The search resulted in 11 articles from 2005-2013.

Results: The stress experienced by parents caring Children with Autism Spectrum Disorder aged 2-18 years is a fact. The factors affecting the stress experienced by parents of Children with Autism Spectrum Disorder are multifactorial. These factors are primarily behavioral problems Children with Autism Spectrum Disorder, especially social support, the future of the Children with Autism Spectrum Disorder and the severe symptoms of Autistic Spectrum Disorder. In all studies found that parents of Children with Autism Spectrum Disorder have high rates of stress. About the sex of the parent study results are dissimilar to or contradictory, since in some studies there was no significant difference, while others found that mothers had significantly higher levels of stress.

Conclusion: The reduction of stress of the parents is a challenge for society in general and specifically for healthcare professionals. So for nurses is crucial for the necessary interventions to reduce stressful agents and support of parents.

Keywords: systematic review, stress, parenting, autistic, child, role and nurse.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

	σελ.
ΠΕΡΙΛΗΨΗ	iv
ABSTRACT	v
ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ	vi
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ	vii
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ	viii
ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ	ix
1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ	1
2. ΣΚΟΠΟΣ	3
2.1 Στόχοι	3
3. ΥΛΙΚΟ ΚΑΙ ΜΕΘΟΔΟΣ	4
3.1 Κριτήρια επιλογής ερευνών	4
3.2 Διαδικασία αναζήτησης ερευνών	5
4. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	7
5. ΣΥΖΗΤΗΣΗ	22
6. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ – ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ	26
7. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	26
Ελληνική	28
Ξένη	28

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ

Πίνακας 1: Χαρακτηριστικά και αποτελέσματα ερευνών που συμπεριλήφθηκαν στην ανασκόπηση.....	14
Πίνακας 2: Παράγοντες που επηρεάζουν το άγχος που βιώνουν οι γονείς.....	25

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

Διάγραμμα 1: Διαδικασία επιλογής των άρθρων	6
---	---

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

ΑΔ	Αυτιστική Διαταραχή
ΗΠΑ	Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής
ΜΕΘ	Μονάδα Εντατικής Θεραπείας
ΜΟ	Μέσος Όρος
ΜΟΗ	Μέσος Όρος Ηλικίας
ΝΠ	Νοσοκομειακή Πνευμονία
ΠΑΔ	Παιδί με αυτιστική διαταραχή
ΠΑ	Ποσοστό Ανταπόκρισης
ΤΕΠΑΚ	Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο Κύπρου
ADOS	Autism Diagnosis Observation Schedule
APSI	Autism Parenting Stress Index
ASD	Autism Spectrum Disorder
CRS-R	Conners Rating Scale
DBD	Disruptive Behavior Disorders Rating Scale
FSCQ-A	Family Stress and Coping Questionnaire
FSCI	Family Stress and Coping Interview
SPSS	Statistical Package for the Social Sciences
SRS	Social Responsiveness scale
GARS	Gilliam Autism Rating Scale
IEQ	Information and Education Questionnaire
LASC	LA Symptom Checklis
NPSI	Nijmeegse Parenting Stress Index
PedsQL	Pediatric Quality of Life Inventory
QRS	Questionnaire on Resources and Stress
SQ	Support Questionnaire
VABS	Vineland Adaptive Behavior Scales